ARQUIVO DA UNIVERSIDADE

COLÉGIO DA COMPANHIA DE JESUS
E
UNIVERSIDADE DE ÉVORA

1559

Licença para instituição da Universidade no colégio do Espirito Santo e se dessem gráus como em Coimbra

Gav. 6A- Maço 3 - N.º 68

Ranutius miseratione divina tt. sancti Angeli pbr Cardinalis Reverendo in xpo patri et Serenissimo dno Henrico eadem miseratione divina tt. sanctorum Quattuor Coronatorum pbro Cardinali
Infanti Portugalie Salt. et sinceram in dno charitatem. Ad personam vram sedi aplice devotam excelsamque progeniem regalem a qua descenditis debitum respectum habentes et intra arcana mentis nre revolventes qd per litterarum studia
divini nominis et fidei catholice cultus protenditur tenebrosa ignorantie caligo propulsatur veritas agnoscitur iustitia colitur ad bene beateque vivendum via paratur ac omnis humane prosperitatis conditio augetur dignum quin potius
debitum arbitramur ut precibus que nobis desuper porriguntur quantum cum deo possumus favorabiliter prestemus assensum. Exhibite siquidem nobis nuper pro parte vra petitionis series continebat quod vos qui eccle Elboren ex dispensatione
aplica preestis et pro divini cultus ac religionis augmento ac animarum salute unum Collegium in vra Ciuitate Elboren erexistis illudque sic erectum dilectis in xpo Patribus societatis de Iesu tradidistis concessistis et donastis ut in Ciuitate pre
fata in qua sedes metropolitana consistit queque una ex insignioribus Ciuitatibus totius regni Portugalie ac ad Universitatem studii gnalis tenendum capax et ydonea existit et longe a Ciuitate Colimbrien in qua litterarum studium gnale viget
distat tam Cives ipius Ciuitatis quam incole eius districtus aliorumque circumvicinorum locorum absque longi itineris dispendio litteris incumbere possint ut per hec divinus cultus augeatur aliaque bona ex litterarum studio provenientia procedant in dei laudem
et honorem vos cupitis in eadem Ciuitate Elboren Universitatem studii gnalis in qua omnes scientie seu facultates preter medicinam et ius civile ac eam partem Iuris canonici que ad forum contentiosum pertinent doceri legi et interpretari
ac omnes gradus etiam magisterii et doctoratus conferri possint cuiusque cure regimini et administrationi eorundem patrum societatis Iesu iurisdictioni vero et correctioni vre et vri vicarii salvis tamen eiusdem societatis privilegiis quo ad
eius personas attinen vra vita durante et deinde Archiepi Elboren successoris vri protempore existen vel Serenissimi Regis Portugalie prout magis expedire videritis subiaceat aplica auctte erigi. Quare supplicari fecistis humiliter
vobis super his per sedem eandem de opportuno remedio mr provideri. Nos igr vrum pium et laudabile propositum in hac parte confovere volentes vris in hac parte supplicationibus inclinati Auctte dni ppe cuius pniarie curam gerimus Et de eius
specali mandato super hoc vive vocis oraculo nobis facto In dicta Ciuitate Elboren Universitatem studii gnalis in qua omnes licite scientie et facultates prefate preter medicinam et ius civile ac eam partem iuris canonici que ad forum contentio
sum pertinent doceri legi et interpretari possint et in qua in scientiis seu facultatibus prefatis omnes gradus etiam magisterii et doctoratus ad instar Colimbrien et aliarum Universitatum Regni Portugalie rigoroso examine precedente
ac iuxta earundem Universitatum morem et usum his qui ydonei fuerint per eiusdem Universitatis Rectorem vel personas ad hec ydoneas quas vos duxeritis nominandas conferantur tenore pntium erigimus et instituimus ac illi pro illius man
tentione ac Lectorum et Cathedraticorum sustentatione omnia et singula res et bona per vos hactenus eidem assignata et concessa ac in posterum assignanda et concedenda perpetuo applicamus. Illamque ex nunc et illius regimen curam et administra
tionem Preposito gnali et Patribus Societatis Iesu Illius vero ac scholarium in eadem Universitate protempore existentium iurisdictionem et correctionem salvis privilegiis prefate Societatis vobis vroque vicario quoad vixeritis et deinde suc
cessoribus vris Archiepis Elboren seu Serenissimo Regi Portugalie prout magis expedire videritis et iuxta providam per vos desuper faciendam ordinationem seu ordinationes perpetuo committimus. Ac eidem Universitati illiusque Rectoribus
bidellis magris doctoribus lectoribus scholaribus et personis ut omnibus et singulis privilegiis gratiis immunitatibus exemptionibus libertatibus concessionibus favoribus et indultis tam spualibus quam temporalibus quibus dicte Universitates
studiorum gnalium illarumque Rectores bidelli magri doctores lectores scholares et alie persone de iure usu consuetudine privilegio aut alias etiam per communicationem utuntur potiuntur et gaudent ac uti potiri et gaudere poterunt quomodolt
in futurum uti potiri et gaudere ac hi qui inibi gradus susceperint quo ad legendum et interpretandum et alias preeminentias eisdem privilegiis insigniis libertatibus honoribus et favoribus quibus alii in aliis Universitatibus graduati
utuntur potiuntur et gaudent ac uti potiri et gaudere poterunt simili modo uti potiri et gaudere pariformiter et absque ulla penitus differentia uti potiri et gaudere libere et licite possint et valeant. Quodque liceat vobis pro salubri regi
mine et gubernio Universitatis huiusmodi illiusque bonorum et personarum quecumque statuta et ordinationes licita tamen et honesta ac sacris Canonibus non contraria condere et ordinare illaque quoad vixeritis mutare et alterare et si expe
dierit in totum tollere et alia denovo condere que postquam per vos condita et ordinata et protempore mutata alterata et sublata ac alia denovo condita ac per Prepositum gnalem dicte societatis Iesu vel alium eius nomine admissa
fuerint aplica auctte approbata et confirmata sint et esse censeantur earundem tenore pntium concedimus et indulgemus. Decernen Universitatem predictam in dicta Ciuitate Elboren perpetuis futuris temporibus modo et forma
premissis conservandam et manutenendam fore ac premissa omnia necnon statuta et ordinationes per vos condenda ordinanda mutanda et alteranda iuxta ordinationem vram perpetuo inviolabiliter observari. Sicque per quoscumque
iudices et personas sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi interpretandi et diffiniendi facultate et auctte iudicari interpretari et diffiniri debere. Ac irritum et inane quicquid secus a quoque contigerit quomo
libet attentari. Quocirca Venerabili in xpo pri dei gra Epo Visanen et discreto viro Curie causarum Camere aplice Viceregenti et eorum cuilibet eisdem auctte et mandato committimus et mandamus quatinus in premissis
per se vel alium seu alios efficacis defensionis presidio assistentes faciant vos vrosque successores ac Universitatem prefatam et illius scholares lectores bidellos et singulares personas pntibus lris et illarum effectu pacifice
frui et gaudere nec permittant dispositioni predicte per aliquem contraveniri. Contradictores quoslibet et rebelles per censuras ecclasticas et alia Iuris opportuna remedia appellatione postposita compescendo
Invocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis. Non obstantibus aplicis et tam Provincialibus quam Synodalibus Constitutionibus et ordinationibus necnon Universitatum prefatarum etiam iuramento confir
matione aplica vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus privilegiis quoque indultis et litteris aplicis eisdem Universitatibus et cuilibet ipsarum sub quibuscumque verborum formis et clis etiam derogato
riarum derogatoriis aliisque fortioribus efficacioribus et insolitis irritantibusque et aliis decretis etiam Regum et Reginarum contemplatione vel intuitu concessis confirmatis et etiam iteratis vicibus innovatis. Quibus
omnibus illorum tenores ac si de verbo ad verbum insererentur pntibus pro plene et sufficienter expressis ac totaliter insertis habentes illis alias in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialr et expresse derogamus
Ceterisque contrariis quibuscumque. Dat. Rome apud Sanctumpetrum sub sigillo officii pniarie xvj Kl. Octobr. Pont. dni Pauli ppe iiij Anno Quarto.

[illegible]

[illegible]

[illegible] Cardellus

Rainutius miseratione diuina tt. sancti Angeli pbr Cardinalis Reuerendo in xpo prī et Serenissimo dno Henrrico eadem miseratione diuina tt. sanctor Quattuor Coronator pbro Cardinali
Infanti Portugalie Salt et sinceram in dno charitatem Ad personam vram sedi aplice deuotam excelsamqz progeniem regalem a qua descendistis debitum respectum habentes et intra arcana mentis nre reuoluentes qd per litterarz studia
diuini nominis et fidei catholice cultus protenditur tenebrosa ignorantie caligo propulsatur veritas agnoscitur iustitia colitur ad bene beateqz viuendum via paratur ac omnis humane prosperitatis conditio augetur dignum quin potius
debitum arbitramur vt precibus que nobis desuper porriguntur quantum cum deo possumus fauorabile prestemus assensum Exhibite siquidem nobis nuper pro parte vra petitionis series continebat qd vos qui eccle Eboren ex dispensatione
aplica preestis et pro diuini cultus ac religionis augmento ac animarz salute vnum Collegium in vra Ciuitate Eboren erexistis illudqz sic erectum dilectis in xpo Patribus societatis de Jesu tradidistis concessistis et donastis vt in Ciuitate pre
fata in qua sedes metropolitana consistit queqz vna ex insignioribus Ciuitatibus totius regni Portugalie ac ad vniuersitatem studij gnalis tenendum capax et ydonea existit et longe a Ciuitate Colimbrien in qua litterarz studium gnale viget
distat tam Ciues ipius Ciuitatis qz incole eius districtus aliorzqz circumuicinorz locorz absqz longi itineris dispendio litteris incumbere possint vt per hec diuinus cultus augeatur aliaqz bona ex litterarz studio prouenientia procedant in dei laudem
et honorem vos cupitis in eadem Ciuitate Eboren vniuersitatem studij gnalis in qua omnes scientie seu facultates preter medicinam et ius ciuile ac eam partem Juris canonici que ad forum contentiosum pertinent doceri legi et interpretari
ac omnes gradus etiam magisterij et doctoratus conferri possint queqz cure regimini et administrationi eorzdem patrum societatis Jesu iurisdictioni vero et correctioni vris et vri dictarz salmis tamen eiusdem societatis priuilegijs quo ad
eius personas attinen vra vita durante et deinde Archiepi Eboren successoris vri pro tempore existen vel Serenissimi Regis Portugalie prout magis expedire videritis subiaceat aplica auctē erigi Quare supplicari fecistis humiliter
vobis super his per sedem eandem de opportuno remedio misericorditer prouideri Nos igitur vrum piu et laudabile propositum in hac parte confouere volentes vris in hac parte supplicationibus inclinati Auctē dni ppe cuius pnarie curam gerimus Et de eius
speciali mandato super hoc viue vocis oraculo nobis facto in dicta Ciuitate Eboren vniuersitatem studij gnalis in qua omnes hate scientie et facultates prefate preter medicinam et ius ciuile ac eam partem iuris canonici que ad forum contentio
sum pertinent doceri legi et interpretari possint et in qua in scientijs seu facultatibus prefatis omnes gradus etiam magisterij et doctoratus ad instar Columbrien et aliarz vniuersitatum Regni Portugalie rigoroso examine precedente
ac iuxta earzdem vniuersitatum morem et vsum his qui ydonei fuerint per eiusdem vniuersitatis Rectorem vel personas ad hec ydoneas quas vos duxeritis nominandas conferantur tenore pntium erigimus et instituimus ac illi pro illius manu
tentione ac Lector et Cathedraticorz sustentatione omnia et singula res et bona per vos hactenus eidem assignata et concessa ac in posterum assignanda et concedenda perpetuo applicamus Illamqz exnunc et illius regimen curam et administra
tionem Preposito gnali et Patribus Societatis Jesu Illius vero ac scholarium in eadem vniuersitate pro tempore existentium iurisdictionē et correctionem salmis priuilegijs prefate Societatis vobis vrisqz Vicario quoad vixeritis et deinde suc
cessoribus vris Archiepis Eboren seu Serenissimo Regi Portugalie prout magis expedire videritis et iuxta prouidam per vos desuper faciendam ordinationem seu ordinationes perpetuo committimus Ac eidem vniuersitati illiusqz Rectoribus
bidellis magris doctoribus lectoribus scholaribus et personis vt omnibus et singulis priuilegijs gratijs immunitatibus exemptionibus libertatibus concessionibus fauoribus et indultis tam spualibus qz temporalibus quibus dicte vniuersitates
studiorz gnalium illarzqz Rectores bidelli magri doctores lectores scholares et alie persone de iure vsu consuetudine priuilegio aut alias etiam per communicationem vtuntur potiuntur et gaudent ac vti potiri et gaudere poterunt quomodolt
in futurum vti potiri et gaudere ac hi qui inibi gradus susceperint quo ad legendum et interpretandum et alias preeminentias eisdem priuilegijs insignijs libertatibus honoribus et fauoribus quibus alij in alijs vniuersitatibus graduati
vtuntur potiuntur et gaudent ac vti potiri et gaudere poterunt simili modo vti potiri et gaudere pariformiter et absqz vlla penitus differentia vti potiri et gaudere libere et licite possint et valeant Quodqz liceat vobis pro salubri regi
mine et gubernio vniuersitatis huiusmodi illiusqz bonorz et personarz quecunqz statuta et ordinationes licita tamen et honesta ac sacris Canonibus non contraria condere et ordinare illaqz quoad vixeritis mutare et alterare et si expe
dierit in totum tollere et alia denouo condere que postqz per vos condita et ordinata et pro tempore mutata alterata et sublata ac alia denouo condita ac per Prepositum gnalem dicte societatis Jesu vel alium eius nomine admissa
fuerint aplica auctē approbata et confirmata sint et esse censeantur earzdem tenore pntium concedimus et indulgemus Decernen vniuersitatem predictam in dicta Ciuitate Eboren perpetuis futuris temporibus modo et forma
premissis conseruandam et manutenendam fore ac premissa omnia necnon statuta et ordinationes per vos condendas ordinandas mutanda et alteranda iuxta ordinationem vram perpetuo inuiolabilr obseruari Sicqz per quoscumqz
Judices et personas sublata eis et eorz cuilibet quauis aliter iudicandi interpretandi et diffiniendi facultate et auctē iudicari interpretari et diffiniri debere Ac irritum et inane quicquid secus a quoqz contigerit quomo
libet attentari Quocirca Venerabili in xpo pri dei gra Epo Visanen et Discreto viro Curie causarz Camere aplice Viceregenti et eorz cuilibet eisdem auctē et mandato committimus et mandamus qtus in premissis
per se vel alium seu alios efficacis defensionis presidio assistentes faciant vos vrosqz successores ac vniuersitatem prefatam et illius scholares lectores bidellos et singulares personas pntibus lris et illarz effectu pacifice
frui et gaudere nec permittant dispositioni predicte per aliquem contrauenire Contradictores quoslibet et rebelles per censuras ecclesiasticas et alia Juris opportuna remedia appellatione postposita compescendo
inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis Non obstantibus aplicis et tam Prouincialibus qz Synodalibus Constitutionibus et ordinationibus necnon vniuersitatum prefatarz etiam Juramento confir
matione aplica vel quauis firmitate alia roboratis statutis et Consuetudinibus priuilegijs quoqz indultis et litteris aplicis eisdem vniuersitatibus et cuilibet ipsarz sub quibuscumqz verborz formis et clis etiam derogato
riarz derogatorijs alijsqz fortioribus efficacioribus et insolitis irritantibusqz et alijs decretis etiam Regum et Reginarz contemplatione vel intuitu concessis confirmatis et etiam iteratis vicibus innouatis Quibus
omnibus illorz tenores ac si de verbo ad verbum insererentur pntibus pro plene et sufficienter expressis ac totaliter insertis habentes illis alias in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialr et expresse derogamus
Ceterisqz contrarijs quibuscumqz Dat Rome apud Sctum petrum sub sigillo officij pnarie xij. Kl. Octobr. Pont dni Pauli ppe iiij Anno Quarto.

Jac

D. Brā. Mille Hnus
Jo. Boschius

A. Cinus pro sig.to

Rap.l Pres. Mille F. Arler

A. Gaul. Mille R.um de consensu Intuitu Ill. dni Oratoris Portugallie Lorz P. de Pamphilijs

f. Bl. Vor

1ª bulla

B.º 54

Collegio da Companhia de
Iesus do Espirito Santo de
Evora. da ereição da sua
Universidade.

Breve dado em Roma a 20. de Setembro no 4.º anno do Pontificado do Papa Paulo 4.º, por Rainucio Penitenciario do dito Papa, e por seu mandado, pelo qual, a instancia, e suplica do Snr. Infante D. Henrique Presbitero Cardeal do Titulo dos Santos Quatro Coroados, e Arcebispo de Evora, permittio se erigisse a Universidade de Evora no Collegio do Espirito Santo, que o dito Snr. tinha dado aos Padres da Companhia de Iesus, e que nella se ensinassem todas as Siencias, excepto Medecina, Direito Civil, e Canonico na quella parte, que pertencia ao Foro, e no mais se dessem todos os Gráos, como na Universidade de Coimbra, e que seu governo, e administração ficasse comettido aos ditos Padres.

A. de Perolis

A. Aurigla

Bula da ereição da Universidade

Arquivo da Universidade de Coimbra